

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
1. DEMOKRACIE A JEJÍ PRINCIPY	13
1.1 Co je to demokracie?	13
1.2 Vláda lidu	14
1.3 Politická rovnost	15
1.4 Participace občanů	17
1.5 Význam veřejného zájmu	18
1.6 Liberální demokracie	19
1.7 „Lidová“ demokracie	20
1.8 „Demokracie“ v zemích třetího světa	21
1.9 „Zranitelnost“ demokracie	22
2. ÚLOHA IDEJÍ	24
2.1 Úvodem	24
2.2 Ideje a ideologie	24
2.3 Význam ideologie	25
2.4 Soubor politických ideologií	26
2.5 Úloha ideologie	28
3. LIBERALISMUS A JEHO FORMY	30
3.1 Úvodní poznámka	30
3.2 Individualistické pojetí liberalismu	31
3.3 Svoboda osobnosti	31
3.4 Společenská smlouva	34
3.5 Občanská společnost	35
3.6 Typy liberalismu	36
3.7 Klasický liberalismus	38
3.8 Moderní liberalismus	39
3.9 Vítězství liberalismu?	40
4. KONZERVATIZMUS – VĚJÍŘ IDEJÍ A TRADIC	42
4.1 Co je to vlastně „konzervatismus“?	42
4.2 Tradice konzervatismu	42
4.3 Touha konzervovat	44
4.4 Patriotismus	46
4.5 Úcta k majetku	47
4.6 Konzervatismus „autoritativní“ a „paternalistický“	48
4.7 Teorie „střední cesty“	49
4.8 Nová pravice	50
4.9 Budoucnost nové pravice?	52

5. SOCIALISMUS A JEHO PROMĚNY	55
5.1 Vznik a geneze vývoje	55
5.2 Idea pospolitosti (kolektivismu)	57
5.3 Sociální třídy a třídní boj	59
5.4 Sociální rovnost a sociální nespravedlnost	60
5.5 Společenské vlastnictví	61
5.6 Cesty k socialismu	62
5.7 Revoluční socialismus	63
5.8 Evoluční socialismus	63
5.9 Komunismus a jeho proměny	65
5.10 Sociální demokracie	69
5.11 Socialismus – jak dále?	70
6. NACIONALISMUS A JEHO HISTORICKÁ ROLE	72
6.1 Kořeny nacionalismu	72
6.2 K pojmu „národa“ a „státu“	75
6.3 Vlastenectví	77
6.4 Nacionalismus a politika	78
6.5 Liberální nacionalismus	78
6.6 Nacionalismus konzervativního typu	80
6.7 Šovinismus	81
6.8 Nacionalismus „třetího“ světa	82
6.9 Islám a politika	82
6.10 Fašismus	84
6.11 Historicko-politické a sociální příčiny fašismu	86
6.12 Fašismus a stát	88
6.13 Nacismus a rasismus	89
6.14 Totalitarismus	90
7. ANARCHISMUS	92
7.1 Pojem „anarchismus“	92
7.2 Anarchismus proti marxismu	92
7.3 Anarchismus proti náboženství	93
7.4 Individuální a kolektivní anarchismus	94
7.5 Anarchismus a moderní terorismus	95
8. Feminismus	97
8.1 Úvodem – základní pojmy	97
8.2 Ženské hnutí	98
8.3 Boj proti „patriarchátu“	100
8.4 Druhy feminismu – liberální, socialistický a radikální	101
8.5 Sex a politika	104

9. ENVIRONMENTALISMUS	105
9.1 K novému integrálnímu pojmu environmentalismus	105
9.2 Ekologie	108
9.3 Holismus – systémový pohled	108
9.4 Hnutí „zelených“	111
9.5 Životní prostředí a politika	112
9.6 Ekosocialismus a jeho odpůrci	114
9.7 Idea „únosného růstu“	116
10. NOVÝ SVĚTOVÝ POŘÁDEK	117
10.1 Moderní přístup k mezinárodním vztahům	117
10.2 „Misionářský“ a izolacionistický přístup	117
10.3 Středověký evropský sen o univerzální říši	118
10.4 Mocenská rovnováha	119
10.5 Koncepce rozdělení moci	119
10.6 Metody konfrontace	120
10.7 Harmonie a symetrie	121
10.8 Globalizace a fragmentace	121
10.9 Postavení Ruska	122
10.10 Postavení Číny	123
10.11 Nové partnerství národů	123
10.12 Časová tíseň	124
10.13 Úsilí vytvořit nový světový pořádek	124
10.14 Nový světový řád a Evropská unie	125
10.15 Úloha národních států	126
10.16 Nový obsah mezinárodních vztahů	127
10.17 Poučení z historie	127
10.18 Představy USA o jejich úloze a moci	128
10.19 Úloha moderní rovnováhy v novém pojetí	128
10.20 Nutnost dalšího rozšiřování demokracie	129
10.21 Nový význam geopolitických faktorů	130
10.22 K definici „životního zájmu“	131
10.23 Evropská integrace	132
10.24 Vztah Evropské unie k zemím východní Evropy a k Rusku	134
10.25 Úloha lidské civilizace	134
11. PŘEHLED HLAVNÍCH TERMÍNŮ A POJMŮ POLITICKÉ VĚDY	136
12. PŘEHLED VÝZNAMNÝCH POLITICKÝCH MYSLITELŮ	146
13. MACHIAVELLIHO RENESANČNÍ POJETÍ POLITIKY	152
14. OD UNIVERZALITY K EVROPSKÉ ROVNOVÁZE	158
14.1 Princip středověké univerzality	158

14.2 Politický význam reformace	159
14.3 Raison d'état	160
14.4 Francouzská národní politika kardinála Richelieu	161
14.5 Schopnost odhadnout mocenské vztahy jako podmínka úspěchu	163
14.6 Politika národního sobectví jako „morální“ princip	164
14.7 Omezování a ne zabraňování konfliktů	165
14.8 Kalkulace hodnocení rizik	166
14.9 Anglická politika rovnováhy	167
14.10 Úloha Ruska v Evropě	168
14.11 Vymezení mezinárodní role evropských mocností	169
15. EVROPSKY KONCERT	171
15.1 Vídeňský kongres	171
15.2 Vytvoření a zajištění evropské mocenské rovnováhy	171
15.3 Postavení Německa ve střední Evropě	172
15.4 Svatá aliance	173
15.5 Úloha rakouského kancléře Metternicha	176
15.6 Evropský koncert končí	178
15.7 Britská politika „skvělé izolace“	179
16. „REÁL-POLITIKA“ – CESTA K I. SVĚTOVÉ VÁLCE	181
16.1 Nový evropský pořádek	181
16.2 Francouzský císař Napoleon III. – jeho úspěchy a omyly	182
16.3 Porážka Francie ve válce s Pruskem	184
16.4 Bismarckovo sjednocení Německa	186
16.5 Sjednocené Německo – potenciální hrozba evropské rovnováze	188
16.6 Reál-politika evropských politiků a její důsledky	190
16.7 Růst nacionalismu	193
16.8 Balkánská krize	194
16.9 Trojdohoda a Trojspolek – evropské mocenské uskupení	196
16.10 Příčiny vzniku I. světové války	198
17. VERSAILLESKY MÍR A JEHO TRAGICKÉ NÁSLEDKY	201
17.1 Průběh I. světové války	201
17.2 Představy o poválečném uspořádání	202
17.3 Úloha amerického prezidenta W. Wilsona a jeho 14 bodů	203
17.4 Obtížné postavení Francie	205
17.5 Nesnáze mírových jednání	206
17.6 Hlavní výsledky Versailleské smlouvy	207
17.7 Problémy uplatňování principu sebeurčení – právo národní	209
17.8 Příčiny neúspěchu Versailleského míru	210
17.9 Selhání koncepce kolektivní bezpečnosti	211

17.10 Problémy s reparacemi	212
17.11 Politika „naplnění“ a G. Stresemann	214
17.12 Hitlerův příchod k moci	216
17.13 Mnichovská dohoda	218
17.14 Úloha SSSR v předvečer II. světové války	219
18. STUDENÁ VÁLKA	222
18.1 Rozpad partnerství vítězů II. světové války	222
18.2 Churchillův fultonský projev	223
18.3 Politika zadržování komunismu – Trumanova doktrína a Marschallův plán	224
18.4 Vedoucí postavení USA	226
18.5 Vznik Atlantické aliance (NATO)	227
18.6 Konrad Adenauer – osobnost poválečných německých dějin	228
18.7 Nikita Chruščov a začátek „uvolňování“	229
18.8 Nový poválečný model mezinárodních vztahů	231
18.9 Berlínská krize	233
18.10 De Gaulle – zakladatel francouzsko-německého přátelství	234
18.11 Nové postavení Velké Británie	236
18.12 Cesta k vytváření Evropského společenství	237
19. KONEC STUDENÉ VÁLKY	239
19.1 Úvodem	239
19.2 Rozpad sovětského impéria	239
19.3 Osobnost amerického prezidenta R. Reagana	241
19.4 Křížová výprava za demokracii	243
19.5 Politika „hvězdných válek“	244
19.6 Nový muž na politické scéně – M. Gorbačov	247
19.7 Uvolnění napětí a idea „společného evropského domu“	251
19.8 Příčiny Gorbačovových neúspěchů	253
19.9 Konec studené války	255
20. INSTITUCE NOVÉHO EVROPANSTVÍ	257
LITERATURA	262
Obsah	264

